

Az egészségügyi tisztítás követelményei

Mészáros Lászlóné
Nyírségi Patyolat Zrt.

Az egészségügyi intézmények, így a kórházak is háttér szolgáltatásként veszik igénybe a textiltisztítást. Az egészségügyi textiliákkal kapcsolatos költségek az intézményi kiadásoknak csak mintegy 1,5 %-át teszik ki, mégis nyilvánvaló, hogy a betegelégedettség fontos tényezője a **tisztaság, ezen belül is a megfelelő (kényelmes, szennyeződésmentes, esztétikus) textília**. Ezeket a feltételeket ma már egyre nagyobb mértékben nem a **kórház működtetésében lévő mosodák biztosítják, hanem vagy a kórház területén, vagy azon kívül működő vállalkozások – szolgáltatók.**

Történeti visszapillantás

1988–1990: az egészségügyi tisztítást szinte 100 %-ban kórházi működtetésű üzemek végezték. 1992–1993-ban elindult egy folyamat: a privatizáció, a mosodák kommunális feladatának csökkentése, új tulajdonosok – nemzetközi kitekintés alapján is adódó – új piac keresése. Az 1990-es évek második felétől ha nem is vált tömegessé, de a folyamat felgyorsult. Ennek okai az előzőeken túl az, hogy

- a kórházi mosodák textiltisztító üzei, a gépek 25–30 évesek voltak. Az előregedett gépek rossz mosási minőséget adtak, az üzemek nem dolgoztak hatékonyan. A korszerűsítésre százmilliók kellettek volna, de az egészségügy közismert, már akkor is meglévő finanszírozási problémái nem tették lehetővé a beruházásokat;
- a kórházi gazdálkodás racionalizálása, a költségkímélés érdekében a gyógyításhoz közvetlenül nem kapcsolódó szolgáltatások – konyhák és mosodák – „kiszervezése” hatékony, gyors megoldást jelent, jelentett;
- a nyugati példák is az egészségügyi mosási szolgáltatás kiszervezése irányában mutattak.

Mindezek együttes hatásaként tehát felgyorsult a textilmosás kiszervezésének folyamata. Technikailag ekkor még a tisztító üzemeknél is nagyon-nagy volt a „lelakottság”, a gépek ugyanúgy nagyon elavultak, sőt alkalmatlanok is voltak a feladat ellátására, de a továbblépés lehetősége reménysugárként jelent meg. Ez már megérté átalakításban, beruházásban gondolkodni, hiszen a jól kiszámítható állandó „piac” megléte vonzó lehetőség volt.

Azt azonban leszögezhetjük, hogy a higiénikus mosással szembeni elvárásnak ekkor még – az esetleg újonnan épülő vagy teljes egészében egészségügyi mosás céljára átépítésre került mosodák kivételével – szinte egyetlen mosoda sem felelt meg maradéktalanul.

Elvárások

Az egészségügyi mosással illetve a textilkezeléssel kapcsolatban a kórházak igényeit a mosodák iránt alapvetően befolyásolja, hogy

- a fogyasztóvédelmi törvény ugyan rendelkezik a szolgáltatás minőségi követelményeiről, azonban nem határozza meg a megfelelő szolgáltatás fogalmát;

- a minőség osztályok szerinti besorolása konkrét előírások híján szubjektív kategória marad, azaz problémás esetben a feleket csak a köztük egyetértésben kialakított szabályzók védik.

A kórház, mint felhasználó a következő elvárásokat fogalmazza meg:

- szóban gyakran hangoztatott igény a 100 %-os pamut alapanyag, de valójában ezt nemigen kéri számon;
- a textília legyen fertőtlenített, kórokozó mentes;
- a kórház tiszta és foltmentes ruhát vár el, ami legyen
 - simára vasalt és
 - kellemes illatú,
 - biztosítson jó komfortérzetet a beteg számára,
 - legyen könnyen kezelhető az ápolási személyzet részére;
 - a személyzeti ruha mindezekén túl legyen kényelmes és szemnek tetsző viselet.

A mosoda elvárásai az egészségügyi textiliával szemben:

- legyen alkalmas a nagyüzemi mosásra,
- legyen méretálló és szintartó a fertőtlenítő mosás körülményei között is,
- állaga nemcsak összetételénél fogva, de elhasználódási fokával is tölje a mosást és kikészítést,
- legyen jól látható, beazonosítható, egyértelmű jelöléssel ellátva.

A gyakorló textiltisztító a fentiekén túl fontos kérdéskörnek tekinti az élettartam kérdését és a foltosodás megszüntethetőségét, amihez kötődően kiemelt jelentőséget kap az igénybevételhez szabott textília beszerzése, valamint annak minősége.

A vállalat során ugyanis a szolgáltató nemcsak a szenny eltávolítására, hanem a textília minőségmegővására is egyre inkább szerződik, aminek csak akkor tud eleget tenni, ha a partner is óvja a textiliát. A gyakorlatban sokszor szembesülünk azzal, hogy a szolgáltatást igénybe vevő elvárja, hogy az összes foltot tüntessék el a textiliáról, ugyanakkor pl. a betegellátó osztályokon természetesnek veszik, hogy a textiliát lehet használni portörölsre, mosdóhelyek takarítására, vagy éppen a kiömlött anyagok padozatról történő felitatására.

Tudomásul kell venni, hogy ezeknek a károsodásoknak az eltüntetését soha egyetlen mosoda sem tudja garantálni. Ezért ez konfliktus forrása, így **alapvető a felek közti korrekt partneri viszony kialakítása és a részfolyamatokkal, valamint a végtermékkel kapcsolatos elvárások írásba foglalása.**

Jogszabályi háttér

Az egészségügyi textiltisztítással kapcsolatos elvárásokat tekintve sajnos korábban sem volt egységes állásfoglalás, követelmény- és ellenőrzérendszer, de ma már végképp nincs. Az egykori – egészségügyi mosási elvárásokat rögzítő – szabványokat, a közegészségügy ide vonatkozó korábbi irányelveit, módszertani

útmutatóit, az európai jogharmonizációs folyamat részeként szinte mind hatályon kívül helyezték. Nincs helyette megfelelő, egységes hivatkozási rendszer, ami előírható lenne akár az egészségügyi intézmény részéről, vagy jogszzerűen elvárható, kikényszeríthető lenne a szolgáltatótól. Egyedül az Országos Epidemiológiai Központ által kiadott, dr. Pechó Zoltán és dr. Milassin Márta közös szerkesztésében megjelent *Tájékoztató a fertőtlenítésről és Tájékoztató a sterilizálásról* c. kézikönyv, valamint az OEK Tájékoztatóban szűkösen megjelenő ún. kritériumok nyújtanak megbízható segítséget az elvárások egyértelműbb megfogalmazásához.

Valamennyiünk számára továbbra is nagy segítséget nyújtanak a hatályon kívül helyezett, de ma is értelmezhető, használható szabványok.

Komplexitás

A gyógyító munka által igényelt fertőtlenítő tevékenységnél, így a fertőtlenítő mosásnál is igen fontos alapelv a **komplexitás elve**, mert bármely részterület fertőtlenítésének elhanyagolása hatástalanítja a többi eredményesen végzett fertőtlenítést. Ezek a feltételek az ipari mosodáknál nem voltak meg.

Amikor tehát e lehetséges „házasság” létrejöttének reménye felcsillant, ahhoz, hogy a mosás minősége megfeleljen a felhasználó által általánosan megkívántaknak, a mosodának gondoskodnia kellett a higiénikus mosás technikai, technológiai, személyi és egyéb feltételeinek kialakításáról.

A fertőtlenítő mosást végző mosodák-mosóüzemek kialakításával-működésével kapcsolatos higiénés elvárások:

- a mosoda szigorú térbeli elválasztása „szennyezett oldal”-ra és a „tisztá oldal”-ra;
- a mosógépeket és a mosóutkákat higiénés elválasztó falba kell beépíteni;
- termodezinfekciós vagy kemo-termodezinfekciós mosási eljárásokat kell alkalmazni;
- a „szennyezett oldal”-ról a „tisztá oldal”-ra csak személyzilipen keresztül szabad átmenni;
- konténermosó és -fertőtlenítő berendezést kell alkalmazni a szállítóeszközök tisztítására és fertőtlenítésére;
- a szennyezett, illetve tiszta textíliák szállítására elkülönített, e célra kialakított szállítóeszközöket kell alkalmazni;
- a szennyes szállítására használt eszköz (konténer, zsák) csak tisztítás és fertőtlenítés után használható tiszta textília szállítására.

A mosoda helyszükségletével kapcsolatos elvárások:

A korszerű mosoda helyszükségletének kiszámításához óránként 1 kg feldolgozandó textíliára 1 m²-t kell alapul venni (szociális helyiségek, textilraktár stb. nélkül).

E teljes terület kb. 30 %-át a „szennyes oldali” mosó részleg, 70 %-át pedig a „tisztá oldali” centrifugáló, préselő, szárító, vasaló, csomagoló stb. részleg foglalja el.

A „szennyezett” és „tisztá” oldal között célszerű nagy ablakfelületeket kialakítani, valamint a két üzemszék között kommunikációs rendszert kiépíteni.

A tisztatérrel kapcsolatos követelmények:

A tisztatér zárttéri helyiség, amelyben szabályozott

- a légtérben lévő megengedhető mikrobák és részecskék száma,
- a légtérben minimalizált mikrobák és részecskék behatolása, keletkezése és megmaradása,
- a légáramlás sebessége és iránya,
- a hőmérséklet és
- a páratartalom.

Ennek Magyarországon való alkalmazását a szakma alapvetően úgy biztosítja, hogy a tiszta oldalon megfelelő túlnyomást biztosít, amellyel a levegő tiszta térbe történő áramlását zárja ki.

A textíliák mozgatásával kapcsolatos követelmények:

A szennyes és a tiszta tér közötti lezárással biztosítani lehet és kell a két térben használatos kiskocsik, konténerek elkülönült használatát is. Egyértelműen ki kell zárni ezen eszközök két tér közötti mozgását.

A textíliák szállítására használt belső és külső szállítóeszközök csak mosható, fertőtleníthető, hézagmentesen zárt burkolatú kocsiszekrényű tehergépjárművek lehetnek.

A teherjárművek fordulónkénti, a kiskocsik, konténerek naponkénti fertőtlenítését kell biztosítani.

A mosoda gépeivel, berendezéseivel kapcsolatos követelmények:

A „szennyezett” és a „tisztá” oldalt elválasztó válaszfalba beépítendő gépeknek és berendezéseknek (mosó-, csavaró gépeknek, mosóutkáknak konténerzsilipeknek stb.) olyan kialakításúknak kell lenniük, hogy azok a válaszfalat lehetőleg hermetikusan lezárják.

A mosógépek technológiáinak garantálnia kell a textíliák fertőtlenítő mosását, valamint azt, hogy a mosási ciklus ne fejeződhessen be, amíg a beállított fertőtlenítő mosási paraméterek (hőmérséklet és behatolási idő) nem érvényesülnek. Ez a programozható mosási eljárást tudó, biztosító gépekkel oldható meg. Ezek lehetnek egyedi és mosóutcas berendezések.

A fertőtlenítő mosásra alkalmas egyedi mosócsavaró gépekkel kapcsolatos követelmények:

- a válaszfalba történő beépítés lehetősége,
- a „szennyezett” és a „tisztá” oldal biztonságos elválasztásának lehetősége (a tiszta térben túlnyomás biztosítása, a beadagoló és az ürítő ajtók reteszelve stb.),
- garantált mosó hatás (a jobb mosási effektus érdekében előnyben kell részesíteni az osztatlan vagy két részre osztott dobos az Y-osztásúval szemben),
- garantált fertőtlenítő hatás (a fertőtlenítő hatás paraméterei mikroprocesszorral vezéreltek legyenek),
- a centrifugálásnál a levegőbeszívó torok illetve szelep a „tisztá” oldalon legyen,
- nagy hatékonyságú centrifugálás a csekély mennyiségű nedvességtartalom érdekében (pamutnál kb. 50 %),
- könnyű kezelhetőség, csekély helyigény.

A fertőtlenítő mosásra alkalmas mosóutkákkal kapcsolatos követelmény:

- a válaszfalba történő beépíthetőség lehetősége,
- megfelelő mosó és öblítő hatás,
- hatáskor fertőtlenítő effektus (megfelelő fertőtlenítési idő),
- a mosó- és az öblítő víz összekeveredését megakadályozó konstrukció (textíliák újrafertőződésének veszé-

lye!), (fertőtlenítő mosásra csak több kamrás, osztott gép alkalmas),

- több mosási eljárás alkalmazhatóságának lehetősége (valamennyi fertőtlenítő mosási eljárás alkalmazhatósága érdekében az elsőtől az utolsó kamráig dupla dobos konstrukció),

- a textíliából leváló szálacskák és pihék eltávolítása (ez különösen fontos a műteti textíliáknál!).

Azok a gépek, amelyek nem építhetők be a választfalba, egészségügyi textíliák feldolgozására alkalmatlannak!

Az egészségügyi textíllel szembeni elvárások:

Az újrafelhasználásra tervezett egészségügyi textília esetében a gyártónak meg kell adnia azokat az eljárásokat, amelyek segítségével az újrafelhasználás lehetségessé válik, beleértve

- a kezelhetőséget,
- a tisztítást és fertőtleníthetőséget,
- az alkalmazható sterilizációs eljárásokat,
- az újrafelhasználások feltételezett számát, lehetséges korlátozásait,

- amennyiben a gyártó különbséget tesz a termék kritikus és kevésbé kritikus területei között, ezen területek lezárását.

Az egészségügyi textíliákkal kapcsolatos higiénés követelmények:

A kórházból eredő, kórházhoz tartozó fertőzéseket átvívó tényezők közül jelentős szerepet játszanak a betegellátásban, illetve a műteti gyakorlatban alkalmazott textíliák. A nem szakszerűen végzett tisztítás és nem hatásos fertőtlenítés esetén éppen az egészségügyi textíliák körforgása jelent komoly fertőzési veszélyt a betegek és az egészségügyi személyzet részére.

Ezért **alapelv**, hogy betegellátásban alkalmazott összes textíliát **potenciálisan fertőzőttnak** kell tekinteni. Ennek megfelelően ezeket a textíliákat **fertőtlenítő mosással** kell tisztítani. Kivételt képeznek a műtettekhez és egyéb aszeptikus beavatkozásokhoz alkalmazott textíliák, melyeket a fertőtlenítő mosás után – felhasználás előtt – még sterilizálni is kell.

Fertőtlenítő mosásnak nevezzük azt a kémiai (mosószer, fertőtlenítő hatású mosószer) és fizikai (hő) hatáson alapuló eljárást, amelynek alkalmazása során a mosószer (fertőtlenítő hatású mosószer) és a magas hőmérsékletű víz hatását kombináljuk a textília mozgásával (ún. szúkoló hatással). Ennek során a textília rostjain, illetve rostjai között lévő, potenciálisan fertőző szennyeanyagot fellazítjuk. Ezáltal a fertőző mikroorganizmusok kijutnak a szerves anyagok védő hatása alól, és a mosóhatás következtében elpusztulnak.

Ennek megfelelően a fertőtlenítő mosás célja a textíliákon lévő szennyezettség eltávolításán kívül a mikrobiális kontamináció elpusztítása.

Külön kategóriát képeznek a műteti beavatkozásokhoz, aszeptikus betegellátáshoz alkalmazott ún. műteti textíliák, melyeket a felhasználás előtt autoklavban még **sterilizálni** is kell.

A higiénikus mosást biztosító technológiával kapcsolatos elvárások:

A fertőtlenítendő anyag milyensége fontos meghatározó tényező a kombinált fertőtlenítő eljárások alkalmazásánál.

Egyes fertőtlenítőszer pl. a mesterséges szálanyagokból készült textíliákat károsíthatják, ugyanúgy a magas hőmérséklet is. Váladékkal (pl.

gennyel, vérrel, széklettel) szennyezett textíliákat nem szabad hirtelen magas hőmérsékletű mosólebe helyezni, mert ezek foltossá válnak és ezek a foltok a mosással már nem távolíthatók el (ún. hősokek), és a textíliába „belesült” váladék által létrehozott folt a textíliából egy idő után kiesik. Az ételmaradékkal, zsíros anyaggal szennyezett tárgyak dezinficiens oldattal nem fertőtleníthetők, mert ezek a szennyeződések a mikroorganizmusokat megvédik az inaktíváló hatástól. Ilyen tárgyak csak előzetes tisztítás után fertőtleníthetők.

Az alkalmazható **mechanikai hatás** tulajdonsága is fontos befolyásolható tényező a kombinált fertőtlenítő eljárások alkalmazásánál. Mosógépek esetén a mechanikai hatást a magas hőmérsékletű víz mozgása biztosítja. A mechanikai hatás igen nagy mértékben fokozza a kémiai és fizikai hatásokat, azonban helytelenül megválasztva jelentős anyagkárosodást okozhat.

A textíliák fertőtlenítő mosásában, attól függően, hogy a fertőtlenítő-tisztító hatás elsősorban a mosóle magas hőmérséklete, vagy viszonylag alacsonyabb hőmérséklet és a fertőtlenítő hatású mosószer kombinált hatása érvényesül-e, két módszert különböztetjük meg:

- csak a hőhatás mikrobaölő tulajdonságát érvényesítő trermodezinfekciós mosási eljárást, ill.

- a hőhatás és a kémiai hatás kombinált antimikrobiális hatását érvényesítő kemo-trermodezinfekciós mosási eljárást.

A **termodezinfekciós mosás** módszerét, paramétereit az MI-03-38-81 és az MI-03-145-81 számú egészségügyi ágazati műszaki irányelvek tartalmazzák, azonban ezeket az irányelveket hatályon kívül helyezték.

A műszaki irányelvekben rögzített fertőtlenítő mosás módszerei, az ezekben szereplő paraméterek az elmúlt évek során megfelelő hatásúnak, alkalmazhatónak bizonyultak. Ezért ezeket munkánk során a tájékoztatóban mint irányelveket, ajánlásokat változatlanul hasznosítjuk.

Ennek a mosási eljárásnak a lényege, hogy a mosás magas (95 °C) hőmérsékleten, 1:5 flottaarányal történik, a mosási behatási idő 15 perc.

Kemo-termodezinfekciós mosási eljárások:

Az EÜM 29/1-76, EÜMI-03-78-77, valamint az EÜMI 03-79-77 sz. egészségügyi műszaki irányelvek rögzítették a magas hőmérséklettel nem mosható poliészter-pamut szálkeverésű egészségügyi textíliák, valamint a poliuretán habszivacs ágybetétek fertőtlenítő mosásának módszereit, paramétereit.

A termodezinfekciós mosás módszeréhez hasonlóan a kemo-termodezinfekciós mosás szakmai irányelveit is hatálytalanították. Azonban az ezekben az irányelvekben rögzített módszerek, paraméterek megfelelőek voltak, a mosás módszerei évek óta beváltak, ezért a jelenlegi tájékoztatóban ezeket az irányelveket, ajánlásokat változatlanul szerepeltetjük, annál is inkább, mert helyettük jelenleg nincs más eljárás, irányelv vagy szabvány.

A **mosási eljárás lényege**, hogy a viszonylag alacsony (70 °C) hőmérsékleten történő mosás fizikai fertőtlenítő hatását a fertőtlenítő hatású mosószer kémiai antimikrobiális hatásával kombináljuk.

Szennyezettségi fok:

A mosásra kerülő textíliákat termodezinfekciós eljárás esetén a szenny minősége és mértéke alapján három szennyezettségi fok szerint különböztetjük meg.

A szennyeződések mértékét a textíliák állapotára kell vonatkoztatni:

- **I. fok:** közepesen szennyezett textíliák: *ágyne-mű, asztalnemű, törülköző, betegruházat stb., va-lamint mindaz, ami nem sorolható a III. szennyezettségi fokozatba.*
- **II. fok:** erősen szennyezett textíliák: *minden védő- és munkaruha*
- **III. fok:** véres, fekáliás textíliák: *minden véres, gennyes, fekáliás, zsíros textília.*

A szennyes textíliát a szennyezettségi fokhoz tartozó technológia szerint kell mosni.

1. A mosási technológia első lépése egy bő vizes öblítés, segédanyagok nélkül, lehetőleg lágy vízzel,

2. második lépése az **előmosás**. Ennek során kell a zsírokat és a fehérjéket oldatba vinni.

3. A harmadik lépés a **főmosás**, amelynek feladata a nehezebben oldódó szennyeződések eltávolítása, a fehérités és a fertőtlenítés. A főmosásban leggyakrabban alkalmazott fertőtlenítőszer a nátrium-hipoklorit-90 és a perecetsav.

4. A mosási technológia negyedik fázisa a **visszahűtés, öblítés**. Az öblítések száma (3-5) idő és vízszint függvénye. Ezen belül külön kiemelendő az utolsó öblítés, amelynek feladata a semlegesítés és kondicionálás. A **semlegesítés** savazással történik. A savazás célja a textil szálainak semlegesítése. A visszamaradó lúgok sárgítják a textíliát. A savazáshoz a legelterjedtebb semlegesítő szer az ecetsav.

A **poliuretán habzivacs ágybetétek** fertőtlenítő mosása olyan egészségügyi intézmények mosodáiban ajánlott, ahol egyedi fűrdőváltós mosógépek, vagy ipari centrifugák üzemelnek.

Ellenőrzés

Égésügyei intézmény esetén a mosást higiénikusan elvégezni alapvető elvárás, ennek hatásosságát azonban rendszeresen kontrollálni is kell.

Ahhoz, hogy a fertőtlenítés hatékony legyen nem elegendő magát a technológiát és a környezetet megfelelően alakítani, a mosás eszközeinek a mosógépek fertőtlenítő hatékonyságát is rendszeresen ellenőrizni kell és szükség esetén be is kell avatkozni.

Az ellenőrzést tehát két irányból végezhetjük el:

1) A mosógépek és a mosás technológiai fertőtlenítő hatásának vizsgálata. – Ezt úgy ellenőrizzük, hogy meghatározott baktérium törzsekkel mesterségesen fertőzött textíliákkal (tesztpreparátumok, bioindikátorok) együtt mossuk ki a szennyes textíliákat üzemszerű körülmények között. A tesztpreparátumokat a területileg illetékes ÁNTSZ megyei laboratóriuma állítja elő és szintén ő ellenőrzi a mosott tesztpreparátumok elpusztulását is.

Ezeket a mosás fertőtlenítő effektusát ellenőrző vizsgálatokat évente legalább kétszer mosógépenként és alkalmazott technológiánként el kell végezni. Az eredmény akkor megfelelő, ha a tesztbaktériumok közül egy sem tenyészik vissza.

2.) A tiszta fertőtlenített textíliák vizsgálata. – Ezt végezheti maga a mosoda, de végezheti a megrendelő is. Kontakt eljárással történik, amelyhez legalább 20 mintát kell venni. A mintát nyeles korong segítségével kell levenni, majd 24 órás, 37 °C-on történő inkubálás után kell leolvasni. Kifogástalan a textília, ha az összcsíraszám átlag 25 alatt van, és kórokozó nem

található. Kifogásolni kell 26 és 100 között, e fölött nem megfelelő.

Az eszközök, berendezések, szállítókocsik, a személyzet kezének, ruhájának vizsgálata ugyancsak kontakt eljárással történik.

Fertőzött textília esetén az egész mosási folyamatot felül kell vizsgálni, szükséges intézkedések megtétele után a vizsgálatot meg kell ismételni.

A tiszta, fertőtlenített textíliák kontakt eljárással történő vizsgálatát az ÁNTSZ, vagy a textíliát felhasználó kórház is végzi. Cégünk esetében saját mikrobiológiai laboratóriumunk is rendszeresen ellenőrzi tevékenységüket, beleértve a felületek, gépek, berendezések tisztaságát, a személyzet védőruházati ellátásának megfelelőségét, a kézfertőtlenítések hatékonyságát.

Rendkívül fontos a textília higiénikus kezelése szempontjából a személyzettel szembeni higiéniai követelmények megfogalmazása. Ilyenek:

- a személyi higiénia megkövetelése,
- a kézhigiénia feltételeinek kialakítása, az alkalmazás megkövetelése és
- az orvosi alkalmassági vizsgálatok rendszeres elvégzése.

Az ideális állapotot az biztosítja, ha a tisztító üzem rendelkezik tisztítási és fertőtlenítési tervvel, amely kiterjed a következőkre:

- helyiségek és területek,
 - készülékek és berendezések,
 - tisztító és fertőtlenítő eljárások,
- amelyek megvalósításával megnyugtató módon érvényesül a teljes körű higiénia.

Gondok

A fentiekben az ideálisan elvárható mosási és fertőtlenítést biztosító környezeti és technológia keretét ismertettem. Ugyanakkor nem lenne teljes a kép, ha nem szólnék a nehézségekről, a problémákról:

Az egyik legfontosabb gond, hogy az olcsóság követelményének bizony gyakran alá vannak rendelve a kórházi higiéniai elvek is.

Úgy látom, hogy gyengébb érdekérvényesítő képességünk eredményeképpen a kórházak textilleltatása egy korábbi elfogadható minimumhoz képest jelentősen visszaesett. Fokozatosan csökkent az egy ágyra jutó mosott ruha mennyisége, fokozódik a textíliák elhasználdottsága. Nemcsak rendkívül hosszú ideig kell javítgatással – sok esetben gazdaságtalan javítgatással – gondoskodni a további hasznosításukról, de igen gyakran tapasztaljuk, hogy a kórházakat elárasztják a hitvány, alapvető követelményeket sem teljesítő textíliák. Abban, hogy ezek bekerülhessenek a rendszerbe, vitathatatlanul közrejátszanak a pénzügyi lehetőségek mellett azok az okok is, hogy elképesztő mennyiségű textíliát lopnak el a kórházakból, de szerepe lehet az alkalmazottak ugyancsak nem megfelelő anyagi elismerésének is.

Korlátozza a mosási piacot – és ellentmond mindennemű jogos higiénés elvárásoknak –, hogy az egyes kórházak a személyzettel hallgatólagosan hazahordatják a védőruházatot, így takarítva meg a megfelelő mosási költséget.

Megoldást erre a helyzetre a bértexel szolgáltatás nyújtana, azonban itt ismét a pénzügyi korlát és sok esetben az egészségügyi dolgozók szemlélete hátráltatja a megoldást.

Gondot jelent a mosodáknak a beszállított szenny-
nyes textília fajtánkénti válogatása is.

Elvi szakmai követelmények

Nézzük meg, hogy Magyarországon mennyire zárt
rendszerű a textilkezelés.

Kórházak

Az első követelmény: **a szennyes és tiszta utak
különválasztása**. Ezt sajnos kevés helyen biztosítják.

Szortírozva zsákban gyűjtik-e a szennyes ruháza-
tot? Részben, de a legtöbb helyen a mosodában kell
után válogatással korrigálni.

A kórházi belső szállítóeszközök megfelelők-e a
szállításhoz? Az esetek nagy többségében nem. Ugyan-
azonon a kézi kocsikon szállítják a szennyes és a tiszta
ruhát, a zsákot, batyut húzzák a földön stb.

Mosodák

Vajon minden mosoda maradéktalanul megfelel-e
az előzőekben vázolt higiénikus követelményeknek?
Tegyük a szívünkre a kezünket: sok, még a pótolnivaló.

Vajon a mosoda megfelelő szállító járművel rendel-
kezik-e? Mosható, fertőtleníthető, hézagmentes, zárt
burkolatú kocsiszekrényű tehergépkocsi a követel-
mény. Ez ma már talán zömében megvalósul.

Azonban ha ez meg is van, a gépkocsit kimossák,
fertőtlenítik-e fordulónként? A platóra rakják-e a ruhá-
kat vagy konténerekben szállítják? A szállító munkás
vált-e ruhát alkalmanként? Vagy más ruhát használ-e
a szennyeshez, mást a tisztához? Előírja-e ezt a techno-
lógia?

A mosodában *ténylegesen különválasztják-e a kü-
lönöző tisztasági fokú munkahelyeket?* Magyarán,
vannak-e *ténylegesen* zsillipek? Ott ahol pl. nincs kiala-
kítva a szennyes oldalon dolgozók részére külön válasz-
tott pihenő, vécé, ott hiába van zsillip, az egész fabat-
kát sem ér, mert az emberek folytonosan érintkeznek a
dohányzóban, vécében, étkezőben, vagy esetleg egysze-
rűen átjárálnak a „tiltott” zónába.

A munkások megkapják-e a mindennapi *tiszta-fer-
tőtlenített ruhájukat* különböző színben, vagy több na-
píg is hordják azt?

Ellenőrzzük-e a *személyi higiéné* követelményét, a
kézfertőtlenítés hatékonyságát stb.? Megfelelő takarítás
van-e előírva, de főleg meg is történik-e (napi és nagy-

takarítás stb.), és kellő rendszerességgel ellenőrizzük-e
a takarítást az üzem teljes területén, a munkatérben, a
pihenőhelyeken, az öltözőkben stb.?

Kellő gyakorisággal végzünk-e *bakteriológiai vizsgá-
latokat*, vagy megelégszünk az ÁNTSZ időszakos ellen-
őrzéseivel? Ezek kiterjednek-e nemcsak a mosásra,
hanem a feldolgozás különböző fázisaira, a gépek felü-
letére, burkolatokra, a személyzet ruházatára, kezére,
szállítóeszközökre, a késztermékre és a szállításra is?

Van-e konténermosó fertőtlenítő a szállítókonténe-
rek fertőtlenítésére? Fertőtleníthetők-e a szállító-kocsik?
Van-e rendszeres szakmai képzés, felvilágosítás, netán
vizsga?

Betartják-e a vezetők is az egyébként általuk előír-
tatkat? Dokumentáljuk-e ezeket?

Tehetünk-e valamit?

A kérdések sora hosszasan lenne folytatható, de ta-
lán ennyi is elég arra, hogy a figyelmet ráirányítsam
ezekre a nagyon fontos szempontokra. Végezetül már
csak a következő három kérdést tenném fel:

- Az Európai Unióhoz való tartozás, a jogharmonizáció mostanra azt eredményezte, hogy e fontos területen semmilyen kötelező érvényű szabvány, irányelv, előírás évek óta nem létezik. **Nem kellene-e nekünk a higiénikus mosás minimum követelményeit szakmai irányelvként rögzítenünk?**

- Nem kellene-e azért lobbiznunk, hogy ezek az általunk fontosnak tartott minimum követelmények **a kórházak technológiájába is bekerüljenek?**

- Ha képesek lennénk az egységes textiltisztítási minimum követelmények megfogalmazására, már csak egy lépés lenne a teljes körű tudatosítás, amelyen keresztül eljuthatnánk az elvárásainknak megfelelő, **költségeinket fedező árak** érvényesítéséhez.

Bízom abban, hogy e téren el tudunk mozdulni a jelenlegi holtpontról, s az egészségügyi textiltisztításban jól kidolgozott, megalapozott elvárások alapján egységesen biztosíthatjuk a tökéletesen fertőtlenített textíliát.

Fenti cikkünk a Textiltisztító Egyesülés 2008. október 27–29-én Siófokon tartott konferenciáján a szerző előadásában elhangzott referátum szerkesztett szövege.